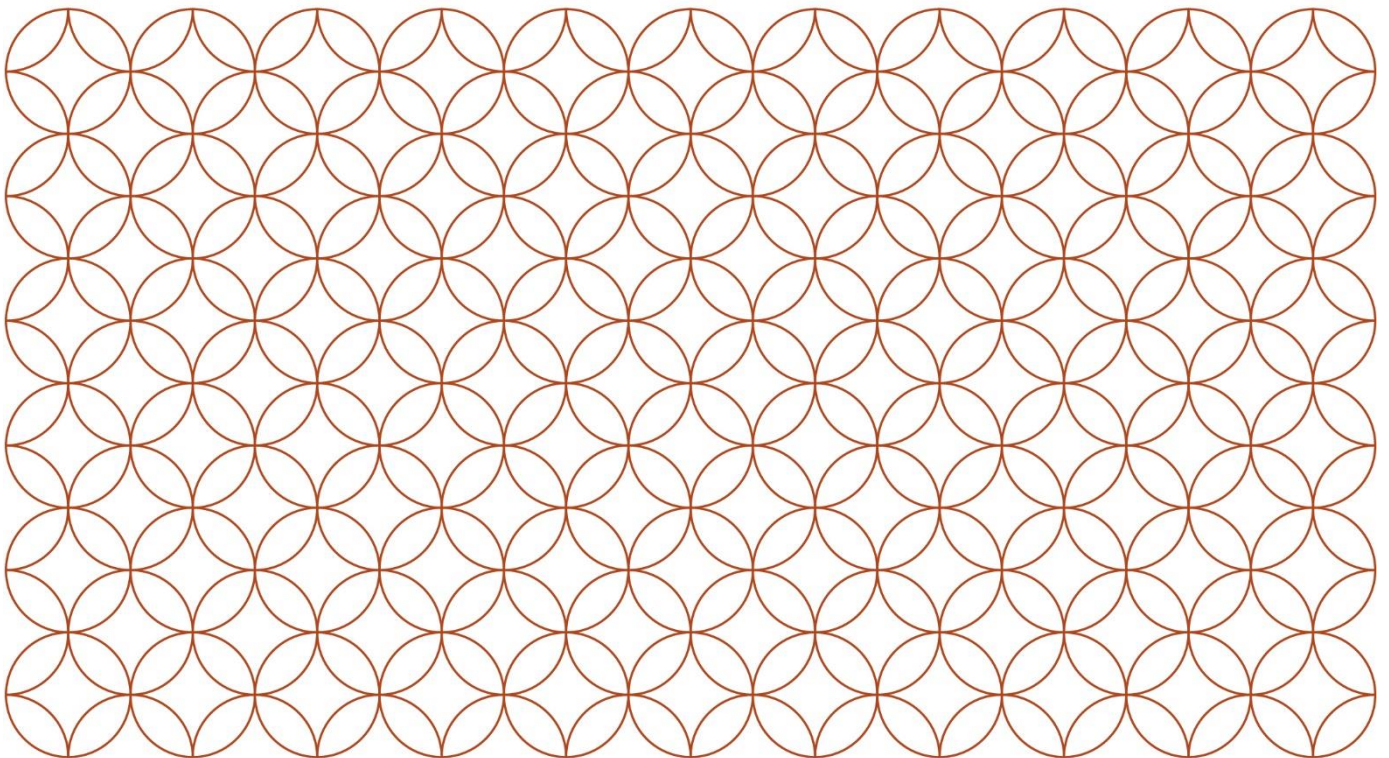

REDOVISNING AV
REGERINGSUPPDRAG

Stöd till kommunerna för genomförande av inledande kartläggning och validering inom komvux

Skolverket

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2024-01-23

Diarienummer: 2023:3520

Skolverket, Stockholm 2024

Innehåll

1. Sammanfattning	6
2. Inledning	7
3. Skolverkets uppdrag enligt regleringsbrevet 2022	8
3.1 Målgrupperna efterfrågar stöd och verktyg samt forum för att diskutera validering	8
3.2 Målgruppernas behov av fortsatt stöd	9
4. Om inledande kartläggning	10
4.1 Stöd för inledande kartläggning	11
4.1.1 Webbstöd om inledande kartläggning.....	11
4.1.2 Kartlägningsformulär.....	11
5. Om validering inom komvux	11
5.1 Stöd för validering.....	12
5.1.1 Webbstöd om inledande kartläggning, validering och kompletterande utbildning.....	12
5.1.2 Verktyg för kartläggning av yrkeskunskaper på gymnasial nivå	12
5.2 Webbinarier och konferenser.....	13
5.2.1 Webbinarier.....	13
5.3 Lärosäteskurs – Validering i praktiken 7,5 hp	14
5.4 Webbaserad utbildning – Valideringsarbete i teori och praktik – en introduktion	15
5.5 Statsbidrag för kartläggning och validering.....	16
6. Stöd för kompletterande utbildning	17
7. Myndighetssamverkan inom det decentraliserade valideringsområdet	17
8. Utmaningar som har uppmärksammats	18
9. Skolverkets arbete framåt	19
9.1 Ny webbutbildning och fortsatt lärosäteskurs	19
9.2 Nätverk och valideringssamordnare kan stärka den strategiska och operativa samverkan	20
9.3 Riktade medel kan ge incitament för utbildningsanordnare att finansiera validering	20
9.4 Fortsatt stöd att organisera och genomföra kompletterande utbildning.....	21
Referenser	23

1. Sammanfattning

Den här redovisningen av Skolverkets regeringsuppdrag handlar om inledande kartläggning och validering inom komvux och de förändringar som infördes i skollagen 1 januari 2023. Syftet med förändringen är att validering i högre utsträckning ska stödja individers omställning i arbetslivet och möta arbetsmarknadens behov.

Skolverket har fått i uppdrag att utforma stöd till kommunerna för genomförande av inledande kartläggning och validering. Skolverket ska också ge kommunerna stöd när det gäller hur kompletterande utbildning kan genomföras inom komvux. Detta inkluderar att utveckla stödmaterial och erbjuda utbildning. Myndigheten ska också följa upp utvecklingen av kartläggning, validering och kompletterande utbildning.

Skolverket har tidigare identifierat utmaningar såsom till exempel bristande kompetens och organisatoriska svårigheter hos huvudmän, skolledare, studie- och yrkesvägledare och lärare inom komvux. För att möta dessa utmaningar tillhandahåller myndigheten stöd och verktyg för både kartläggning och validering, samt skapar forum för diskussion och reflektion.

Myndigheten har utvecklat webbaserat stödmaterial och organiserat webinarier och seminarier för att sprida kunskap om och implementera de nya reglerna. Dessutom erbjuds lärosäteskursen, "Validering i praktiken". Skolverket planerar även för att ta fram en ny webbaserad utbildning om validering i samarbete med Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH, 2025.

Slutligen fokuserar redovisningen på de åtgärder och resurser som Skolverket tillhandahåller för att stödja kommuner och andra inblandade i att organisera och genomföra inledande kartläggning, validering samt kompletterande utbildning inom komvux. Myndigheten betonar vikten av att öka antalet valideringar samt att förbättra och kvalitetssäkra valideringsprocessen för att bättre möta individens och arbetsmarknadens behov.

2. Inledning

Den 17 februari 2022 överlämnades propositionen *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande* till riksdagen.¹ Propositionen innehöll förslag som syftar till att validering inom kommunal vuxenutbildning (komvux) i högre grad ska tillgodose de behov som finns på arbetsmarknaden och hos enskilda. En förbättrad validering ska bidra till en effektivare kompetensförsörjning, en snabbare etablering på arbetsmarknaden och ökade möjligheter till omställning under arbetslivet.

Riksdagen beslutade om att godkänna propositionen den 8 juni 2022 och lagförslagen om inledande kartläggning samt validering trädde i kraft 1 januari 2023 och infördes i skollagen.² Som en del i arbetet för att skapa ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering har regeringen även beslutat om en helt ny valideringsförordning. Syftet är att skapa en grund för gemensam förståelse och enhetlighet när det gäller validering inom hela utbildnings- och arbetsmarknadsområdet.³

Lagförslagen i propositionen innebär i korthet följande:

- Det införs en skyldighet för hemkommunen att se till att den som vill få sitt kunnande kartlagt inför utbildning eller prövning inom komvux erbjuds en inledande kartläggning.
- Det införs en skyldighet för huvudmannen för komvux att se till att en elev som behöver validering erbjuds det.
- Begreppet validering får en tydligare definition.
- Det förtydligas vad som krävs i fråga om dokumentation efter en validering.
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får möjlighet att meddela föreskrifter om validering av en persons kunnande.

När det gäller den inledande kartläggningen anges det i propositionen att den redan idag enligt skollagen ska ingå i samband med att den individuella studieplanen upprättas. När det infördes en skyldighet för hemkommunerna var regeringens avsikt att ambitionsnivån för den inledande kartläggningen skulle höjas.

---

¹ Proposition, *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande*, dnr 2021/22:123

² Skollagen (2010:800)

³ Valideringsförordning, SFS-nr 2022:1549

3. Skolverkets uppdrag enligt regleringsbrevet 2022

I regleringsbrevet för 2022 (punkt 16) fick Skolverket följande uppdrag:

1. Statens Skolverk ska utforma stöd till kommunerna för genomförande av inledande kartläggning av presumtiva elevers kunskande och validering inklusive fördjupad kartläggning av kunskande för elever.
2. Skolverket ska också ge kommunerna stöd när det gäller hur kompletterande utbildning kan genomföras inom komvux.
3. Myndigheten ska även följa upp utvecklingen av kartläggning, validering och kompletterande utbildning. Uppföljningen ska ske på individnivå där så är möjligt och lämpligt.

Uppdraget delredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) den 15 februari 2024 samt slutredovisas den 30 oktober 2025.⁴

Skolverket har sedan tidigare i sin instruktion §18 uppdrag att främja utvecklingen och användandet av validering inom kommunal vuxenutbildning. I anslutning till det uppdraget erbjuder myndigheten ett rikt och varierat stöd, vilket framkom i den beredning som gjordes av Skolverket under våren 2022.⁵ Dessa stöd var enligt beredningen fortfarande relevanta, men behövde uppdateras och utvecklas i enlighet med den nya lagstiftningen. De målgrupper Skolverket riktar sig till är huvudmän, skolledare, lärare och studie- och yrkesvägledare samt andra som kommer i kontakt med validering.

3.1 Målgrupperna efterfrågar stöd och verktyg samt forum för att diskutera validering

I både regeringens proposition och i Skolverkets beredningsunderlag framkom flera utmaningar i valideringsarbete. Propositionen lyfte bland annat att den individuella studieplanen brister innehållsmässigt hos flera huvudmän, vilket gör att den inte fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Huvudmannens skyldighet att erbjuda validering bör utgå från individens mål med utbildningen, som ska framgå av elevens individuella studieplan.⁶

⁴ Regeringen (2021). *Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Statens skolverk*, dnr (U2022/02474; U2022/02559)

⁵ Skolverket, *Beredning om stöd till kommunerna kring inledande kartläggning av presumtiva elever och validering inom komvux*, dnr. 7.5.2–2022:361

⁶ Proposition *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande*, dnr 2021/22:123, sid.8

I de beredningssamtal som Skolverket genomförde internt med sakkunniga på myndigheten under våren 2022 framkom att det saknas en gemensam bild hos huvudman/skolledning, studie- och yrkesvägledare samt lärare över hur den individuella studieplanen, ISP kan användas i ett valideringssammanhang. Det är också ett problem när den individuella studieplanen inte kan överföras mellan olika kommuners samt externa utbildningsanordnares administrativa system. Det framkom även att målgrupperna fortfarande verkar sakna både förståelse och kunskap om validering.

Skolverket får i olika sammanhang ta emot frågor som handlar om hur man genomför validering. En valideringsprocess behöver vara utformad efter lokala behov och förutsättningar, som professionen i komvux har. Av den anledningen kan myndigheten inte tala om hur en validering ska genomföras, utan bara på olika sätt ta fram stöd och verktyg för att underlätta målgruppernas arbete.

Det framkom också i beredningssamtalen att målgrupperna efterfrågar relevanta verktyg och mallar för både inledande kartläggning och validering. Även olika forum efterfrågas, där målgruppen får möjlighet att reflektera och diskutera arbetet med validering tillsammans med andra. Det kan exempelvis vara i workshops eller i nätverk.

Skolverket har i tidigare dialoger med flera kommuner identifierat att det saknas en fungerande organisation för kartläggning, validering och kompletterande utbildning. Ytterligare en utmaning som framkom är att det är många aktörer inblandade i valideringsfrågan, som till exempel huvudmän, skolledare, lärare, utbildningsanordnare, samordnare, branscher, handledare på arbetsplatser med flera. Det leder till ett ökat behov av gemensam förståelse och samordning samt grundläggande kunskap om valideringsprocessens olika delar samt hur en prövning förhåller sig till validering.⁷

3.2 Målgruppernas behov av fortsatt stöd

Skolverket erbjuder sedan flera år tillbaka ett omfattande och varierande stöd, som har reviderats och uppdaterats utifrån kommande lagändringar. Vidare förklarade myndigheten vad validering innebär utifrån den nya definitionen samt förtydligade hur valideringsprocessens olika delar hänger samman.

Skolverkets inriktning på stöd kom därför att handla om information, kompetenshöjande insatser samt spridning av lärande exempel när det gäller den inledande kartläggningen samt valideringsprocessens olika delar. Det handlar också om att i stödet lyfta den dokumentation som blir aktuell efter avslutad validering, det vill säga intyg eller betyg efter prövning. Enligt uppdraget skulle Skolverket även ta fram stöd för hur kompletterande utbildning kan genomföras samt förtydliga vilken roll den individuella studieplanen (ISP) har i ett valideringssammanhang.

---

⁷ Proposition *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande*, dnr 2021/22:123.

Stödet riktar sig till huvudmän, rektorer, studie- och yrkesvägledare samt lärare och det syftar till att:

- Tydliggöra rådande lagstiftning om inledande kartläggning och validering.
- Främja utvecklingen och användandet av validering i komvux.
- Kunna användas av huvudmän och rektorer i deras arbete med att organisera och planera för verksamhetens arbete med inledande kartläggning och validering.
- Kunna användas av aktuell målgrupp i deras utvecklingsarbete för inledande kartläggning och validering.

4. Om inledande kartläggning

Den inledande kartläggningen kan göra det möjligt för en individ som överväger att börja studera eller genomgå provning inom komvux att få en överblick över sitt kunnande samt göra medvetna och väl underbyggda val. Med kunnande avses resultat av lärande i form av kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet.

Hemkommunen ansvarar för att:

- Den som vill, inför utbildning eller provning på komvux, får sitt kunnande kartlagt.
- Varje elev inom komvux får en individuell studieplan i nära anslutning till antagningen.

En inledande kartläggning är inte ett krav för att bli antagen till utbildning eller för att få göra en provning, men den kan däremot underlätta för kommunen att avgöra om en sökande är behörig att delta i en sökt utbildning. Om kartläggningen visar att individen har ett tillräckligt kunnande kan en validering bli aktuell. Det är inte närmare reglerat vad den inledande kartläggningen ska innehålla eller vem som ska genomföra den. Den ska också bidra till att realistiska alternativ kan presenteras.⁸

---

⁸ Proposition, *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande*, dnr 2021/22:123

4.1 Stöd för inledande kartläggning

4.1.1 Webbstöd om inledande kartläggning

Skolverket har tagit fram en stödsida på webben där studie- och yrkesvägledare hittar information, stöd och verktyg för att genomföra inledande kartläggning. På stödsidan presenteras den nya lagändringen och vad den innebär. Den individuella studieplanens roll tydliggörs också. Det finns även kort information om validering samt den nya definitionen. Utöver information finns checklistor, verktyg och exempel på mall som kan vara aktuell vid den inledande kartläggningen. Som lärande exempel har Skolverket valt att presentera region Östergötlands arbete med den inledande kartläggningen.

Webbsidan är under kontinuerlig utveckling och kommer att utökas med ytterligare stöd och information till studie- och yrkesvägledare samt annan personal inom komvux som arbetar med den inledande kartläggningen.

4.1.2 Kartläggningsformulär

Målgruppen studie- och yrkesvägledare efterfrågade på ett tidigt stadium en reviderad version av Skolverkets tidigare kompetenskartläggningsmall. Myndigheten påbörjade därför arbetet med att ta fram ett nytt reviderat kartläggningsformulär för den inledande kartläggningen. För att få inspel på vad kartläggningsformuläret borde innehålla gjorde Skolverket både verksamhetsbesök i en kommun och använde sig av en referensgrupp som bestod av studie- och yrkesvägledare från olika håll i landet.

Kartläggningsformuläret är framtaget som ett underlag till den inledande kartläggningen, vilken ska vara övergripande och handla om att kartlägga tidigare utbildningar, yrkesliv, fritid samt eventuellt föreningsliv. Kartläggningsformuläret omfattar även de generella kompetenser baserat på EU:s åtta nyckelkompetenser inom matematik, digital kunskap samt entreprenörskap. Tillsammans med kopior på exempelvis betyg, arbetsgivarintyg, arbetsintyg, licenser eller certifikat kan denna handling ge underlag för ett vidare steg till en eventuell fördjupad kartläggning.

5. Om validering inom komvux

Definitionen av validering enligt skollagen är att det är en strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunnande oberoende av hur det förvärvats. Valideringen ska synliggöra, bedöma och ge värde åt det kunnande en individ har. Den som har genomgått en validering enligt skollagen ska ha möjlighet att få resultatet erkänt genom betyg. Betyg efter en validering ska sättas genom

prövning av en kurs. Det är viktigt att skilja på prövning och validering. Validering är utforskande till sin funktion medan prövning är kontrollerande och syftar till betygssättning. Den som vill få resultatet av valideringen dokumenterat på annat sätt än genom betyg ska få ett intyg. Det är rektorn som utfärdar intyg efter en validering.⁹ Det finns föreskrifter för vad ett intyg efter en validering ska innehålla.

5.1 Stöd för validering

5.1.1 Webbstöd om inledande kartläggning, validering och kompletterande utbildning

Utöver stödsidan till studie- och yrkesvägledare har Skolverket även tagit fram två stödsidor om kartläggning och validering samt kompletterande utbildning, som riktar sig till huvudmän, skolledare och lärare. Samtliga stödsidor finns tillgängliga på Skolverkets webb. På stödsidorna finns tydliggörande text om ansvar och roller samt checklistor. Det finns också en kort förklarande animation om validering på komvux, förklarande grafik samt en FAQ om kunskapsområdet utifrån propositionen.

5.1.2 Verktyg för kartläggning av yrkeskunskaper på gymnasial nivå

Skolverket tog 2017 fram ett verktyg för kartläggning av yrkeskunskaper på gymnasial nivå. Verktyget innehåller drygt 900 kurser och syftar till att vara ett stöd för yrkeslärare i en fördjupad kartläggning av elevers yrkeskunnande inom komvux på gymnasial nivå och gymnasieskolan. Kartlägningsverktyget används även av studie- och yrkesvägledare vid den inledande kartläggningen. I verktyget är det möjligt för individen att självskatta sitt yrkeskunnande mot det centrala innehållet i gymnasiala yrkeskurser. Det centrala innehållet är översatt till fem språk, vilket gör att det kan användas även tillsammans med elever med annat modersmål än svenska.

Verktygets innehåll har löpande uppdaterats i takt med att ämnesplaner har reviderats, tillkommit och upphört. Senaste revideringen skedde årsskiftet 2022/2023 och i samband med detta skedde också en tillgänglighetsanpassning och gränssnitt sågs över. Syftet var att göra verktyget mer användarvänligt samt målgruppsanpassat. Vidare sågs även informationstexterna i verktyget över för att överensstämja med de nya reglerna om inledande kartläggning och validering som trädde i kraft 1 januari 2023.

---

⁹ Skollagen (2010:800)

5.2 Webbinarier och konferenser

Nedan listas de aktiviteter som genomförts som webinarier eller webbseminarier inom ramen för uppdraget samt vad de innehållit.

5.2.1 Webbinarier

- **Webbinarium 27 april 2022 – Aktuellt om kartläggning och validering**

Syftet med webinariet var att höja kunskapen om validering och informera om den kommande lagstiftningen. Deltagarna fick också information om statsbidraget för kartläggning och validering för 2022 samt möjlighet att ge inspel till Skolverket vilket stöd de önskade i samband med den nya lagstiftningen. Målgrupp var alla som på ett eller annat sätt kommer i kontakt med valideringsprocessen. Totalt deltog 477 personer.

- **Mötesplats komvux – Digitalt seminarium vid tre tillfällen 18–22 september 2022**

Mötesplats komvux är en årligt återkommande digital konferensserie arrangerad av Skolverket och den vänder sig till rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare inom komvux som vill få aktuell information, ta del av stöd och få möjlighet till erfarenhetsutbyte. Syftet med seminariet var att presentera regeringens proposition samt informera om den kommande lagstiftningen om inledande kartläggning och validering. Seminariets deltagare fick också information om statsbidrag för kartläggning och validering för 2023 samt möjlighet att reflektera över och diskutera den nya lagstiftningen. De fick också komma med inspel om önskat stöd från myndigheten. Totalt deltog 562 personer.

- **Fokus yrkesutbildning – Digitalt seminarium 17 oktober 2022 – Validering i komvux och branschvalidering**

Syftet med seminariet var att öka kunskapen om validering på komvux och branschvalidering och vad som skiljer det åt. Målgruppen var alla de som på ett eller annat sätt arbetar med yrkesutbildning och som kommer i kontakt med validering. Seminariet filmades och lades ut på Skolverkets webbplats.

Totalt deltog 435 personer.

- **Webbinarium den 15 november 2022 – Att organisera inledande kartläggning och validering**

Syftet med webinariet var att informera om den nya lagstiftningen, visa på lärande exempel samt ge möjlighet till reflektion och diskussion. Målgruppen var huvudmän, skolledare och rektorer. Medverkade gjorde även region Östergötland som berättade hur de organiserade sitt arbete med validering. Nordiskt nätverk för vuxnas lärande, NVL medverkade också och berättade om sin nordiska kvalitetskompass, som är ett självskattningsverktyg som kan användas för att säkra kvaliteten i valideringsarbetet. Totalt deltog 157 personer.

- **Webbinarium den 2 mars 2023 – Om inledande kartläggning**

Syftet med webinariet var att informera om den nya lagstiftningen, visa på lärande exempel samt ge möjlighet till reflektion och diskussion. Målgruppen var studie- och yrkesvägledare. Medverkade gjorde Kompetensgallerian i Eskilstuna och Validering Östergötland som är ett regionalt samarbete mellan 13 kommuner och de berättade om hur de arbetar med den inledande kartläggningen. Medverkade gjorde även Nordiskt Nätverk för vuxnas lärande, NVL, som presenterade den nordiska kvalitetskompassen. Webinariet avslutades med en gruppdiskussion. Totalt deltog 337 personer.

- **Webbinarium 9 mars 2023 – Om valideringsprocessen**

Syftet med webinariet var att öka kunskapen om de nya lagändringarna om validering och det riktade sig främst till lärare. Region Östergötland medverkade och berättade om sin valideringsprocess. Nordiskt Nätverk för vuxnas lärande, NVL, presenterade den del av kvalitetskompassen som tar upp lärarens roll i valideringsarbetet. Totalt deltog 272 personer.

- **Mötesplats komvux 18 – 22 september 2023 – Digitalt seminarium om inledande kartläggning**

Syftet med seminariet var att presentera Skolverkets nya mall för inledande kartläggning samt visa på ett lärande exempel på hur man kan arbeta kring den inledande kartläggningen. Medverkade gjorde förutom Skolverket, Kunskapsförbundet Väst som är ett kommunalförbund där Trollhättans och Vänersborgs vuxenutbildning samarbetar. De berättade hur de arbetar med den inledande kartläggningen. Totalt deltog 562 personer.

- **Fokus yrkesutbildning 16 oktober 2023 – Digitalt seminarium – Så här arbetar vi med validering inför regleringen skyddad yrkestitel för undersköterskor**

Syftet med seminariet var att visa ett exempel på hur man kan organisera validering och kompletterande utbildning. Medverkade gjorde Region Stockholm, som berättade om hur de i samarbete med komvux organiserar och genomför validering samt kompletterande utbildning av sin personal inför regleringen om skyddad yrkestitel för undersköterskor. Målgrupp för seminariet var huvudmän, skolledare och rektor inom komvux. Totalt deltog 233 personer.

5.3 Lärosäteskurs – Validering i praktiken 7,5 hp

Skolverket har sedan 2017 erbjudit lärosäteskursen Validering i praktiken (7,5 hp). Kursen togs fram av sakkunniga vid Linköpings universitet och ges idag av två lärosäten vanligtvis under höstterminen. Syftet med kursen är att ge ökade kunskaper om valideringsprocessen för att bidra till likvärdiga bedömningar av

enskildas kunnande. Deltagaren får fördjupa sina kunskaper i såväl teori som i praktiska tillämpningen av validering i både utbildningssektorn och arbetslivet.

Kursen riktar sig till personer som i sin profession är med i hela eller delar av valideringsprocessen, exempelvis personer som har studie- och yrkesvägledande funktioner, lärare, rektorer, utbildningsledare, handläggare inom Arbetsförmedlingen, branschbedömare med flera. De utvärderingar som Skolverket har tagit del av visar att kursen har varit mycket uppskattad och Lärosäteskursen har alltid haft ett stabilt deltagarantal. Sedan starten 2017 har sammanlagt 358 personer fullföljt utbildningen. Efterfrågan på kursen ökade under 2023 då sammanlagt närmare 100 personer sökte till 60 platser.

5.4 Webbaserad utbildning – Valideringsarbete i teori och praktik – en introduktion

Den webbaserade utbildningen *Valideringsarbete i teori och praktik – en introduktion* tillhandahöll Skolverket fram till 1 januari 2023 då den släcktes ned eftersom innehållet inte stämde överens med de nya reglerna.

Utbildningen gav en grundläggande introduktion om validering i både teori och praktik. Den som genomförde utbildningen fick en helhetsbild av validering och möjlighet att fördjupa sig i kartläggnings- och bedömningsarbetet. Den webbaserade utbildningen omfattade såväl branschvalidering som den validering som sker inom komvux och man fick en bild av olika sammanhang där verktyget validering kan användas och vilka bedömningsgrunder som är mest lämpliga att använda inom olika sektorer. Utbildningen vände sig därmed till alla som på något sätt kan komma i kontakt med validering i sitt arbetsliv. Sedan den lanserades 2017 har 1 577 personer fullföljt den webbaserade utbildningen. Även deltagare från Arbetsförmedlingen, Myndigheten för yrkeshögskolan, högskolan, branscher och omställningsorganisationer har genomfört den.

Då målgrupperna har efterfrågat en aktuell webbaserad utbildning beslutade Skolverket under våren 2023 att ta fram en ny. Myndigheten ville behålla det breda perspektivet på validering, det vill säga att den även skulle omfatta branschvalidering och validering inom yrkeshögskolan förutom den validering som genomförs på komvux och ett samarbete för att ta fram en ny utbildning inleddes därför med Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) eftersom de ansvarar för att samordna utvecklingen av validering nationellt och regionalt inom utbildningsområdet och i arbetslivet. I samband med detta lämnade Skolverket över ansvaret till MYH att upphandla, förvalta samt sköta driften av utbildningen. Myndigheterna producerar dock utbildningen tillsammans. Den webbaserade utbildningen beräknas lanseras i början av 2025.

5.5 Statsbidrag för kartläggning och validering

Regeringen beslutade 2021 att införa ett riktat statsbidrag i syfte att stimulera utvecklandet av kartläggning och validering inom ramen för yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning för att öka antalet valideringar som genomförs.¹⁰ Bidraget lämnas till kommuner som i samverkan med andra kommuner erbjuder studerande som genomgår yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning en sammanhängande insats som består av kartläggning och validering. Enligt § 4 i förordning (2021:744) får statsbidrag även lämnas till kommuner som genomför denna typ av sammanhängande insatser utan samverkan med andra kommuner om det finns särskilda skäl. Statsbidrag får bara lämnas om de samverkande kommunerna har samrått med den aktör som har ett regionalt utvecklingsansvar i länet eller länen (RUA). Bidrag lämnas för kostnader för kartläggning och validering som de samverkande kommunerna haft under bidragsåret 1 januari – 31 december. Under de tre åren som statsbidraget har funnits tillgängligt att söka har anslaget för aktuell bidragsomgång sett ut enligt följande:

- 2021: 35 miljoner kronor
- 2022: 70 miljoner kronor
- 2023: 35 miljoner kronor

Under 2021 inkom totalt 28 ansökningar till Skolverket, där 125 kommuner och kommunalförbund ingick. Totalt ansökte huvudmännen om 35 105 997 kronor. Under 2022 var intresset för bidraget högre då 35 ansökningar inkom, där 139 kommuner och kommunalförbund ingick och där huvudmännen ansökte om 52 675 427 kronor. Mer medel fördelades under 2022 än under 2021 men hela statsbidraget nyttjades dock inte. Under 2023 var intresset fortsatt stort och 207 huvudmän ansökte om sammanlagt 97 368 161 kronor. Skolverket hade 35 miljoner kronor att fördela för bidragsåret 2023, vilket således resulterade i ett översökt statsbidrag.

Uppföljningen för 2022 visar att bidraget har använts till kartläggning och validering av totalt 3 324 elever och majoriteten av valideringarna var inom yrkesområdet vård och omsorg. Cirka en tredjedel av mottagarna beskriver i sina redovisningar att det funnits hinder för att öka antalet valideringar, bland annat att arbetsmarknaden varit god och det funnits svårigheter att tillsätta behöriga lärare. En ytterligare utmaning som nämns är att det har varit svårt att hitta arbetssätt för validering.

---

¹⁰ Förordning (2021:744) om statsbidrag för kartläggning och validering inom kommunal vuxenutbildning

6. Stöd för kompletterande utbildning

Skolverket gav professor Per Andersson vid Linköpings universitet 2023 i uppdrag att skriva en artikel som skulle belysa hur behovet av kompletterande utbildning kan se ut och hur utbildningen kan utformas rent organisatoriskt efter genomförd validering. Syftet med artikeln var att presentera både utmaningar och möjliga lösningar för hur man kan organisera och genomföra kompletterande utbildning efter valideringsprocessen. Artikeln berörde även behovet av en helhetssyn på validering och kompletterande utbildning, som bidrar till en tidsbesparing för eleven jämfört med att gå utbildningen. Utöver artikeln bjöds huvudmän och rektorer in till ett webinarium där de fick ta del av en föreläsning av Per Andersson på samma tema. De fick även möjlighet att dela sina erfarenheter med varandra. Både Anderssons föreläsning och hans artikel med tillhörande diskussionsfrågor finns tillgängliga på Skolverkets webbplats.¹¹

7. Myndighetssamverkan inom det decentraliserade valideringsområdet

Skolverket samverkar med andra ansvariga myndigheter inom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande om bland annat valideringsområdet. Ansvaret för validering är decentraliserat, vilket betyder att det är utspritt på flera myndigheter, som lyder under olika regelverk. Följande myndigheter ingår i arbetsgruppen: Myndigheten för yrkeshögskolan, Arbetsförmedlingen, Universitets och högskolerådet samt Tillväxtverket. Syftet med myndighetssamverkan är att främja och stödja utvecklingen av validering och för att bidra till ett ökat antal valideringar inom olika utbildningsnivåer och arbetslivets yrkesområden. MYH har i sin nya instruktion från den 1 januari 2023 uppdraget att med beaktande av valideringsförordningen (2022:1549) samordna utvecklingen av validering nationellt och regionalt inom utbildningsområdet och i arbetslivet.

Genom samarbetet i valideringsgruppen samordnas insatser och aktiviteter för att sprida kunskap och tillhandahålla övergripande information om validering. Samarbetet syftar också till att bidra till en långsiktig kunskapsuppbyggnad för utförare av validering och stödja regionerna i deras arbete med att etablera

---

¹¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/inledande-kartlaggning-och-validering-pa-komvux>

hållbara strukturer för validering för att på så sätt bidra till den strategiska kompetensförsörjningen.

Under 2022 och 2023 har Skolverket deltagit vid sammanlagt åtta regionala konferenser och fått tillfälle att möta olika målgrupper inom komvux som arbetar med eller kommer i kontakt med validering, och informera om den nya lagstiftningen och om det stöd som myndigheten har att erbjuda.

Skolverket har också bidragit med underlag till den årliga uppföljningsrapport som beskriver resultat och utveckling inom valideringsområdet.

Uppföljningsrapporterna publiceras i början av september samt presenteras i ett webinarium vid samma tidpunkt.¹²

8. Utmaningar som har uppmärksammats

I det här avsnittet redogörs för de utmaningar som rör inledande kartläggning och validering och som har uppmärksammats i kontakt med målgrupperna under bland annat webinarier och konferenser under 2022–2023. De utmaningar som uppmärksammats under det här uppdraget framkom också under Skolverkets regionala dialoger som myndigheten hade med bland annat ansvariga chefer och skolledare för komvux våren 2023.¹³ Sammanfattningsvis handlar det om frågor som rör:

- Dokumentation och informationsöverföring vid inledande kartläggning.
- Bristande kompetens i att organisera och genomföra validering.
- Svårigheter med kommunens finansiering av validering.
- Svårigheter att organisera och genomföra kompletterande utbildning.

När det gäller den inledande kartläggningen uppger flera kommuner att de har svårt att hitta en lösning på informationsöverföringen på grund av slutna system. Dokumentationen sparas heller inte eftersom individen inte är antagen till komvux vid tillfället för den inledande kartläggningen. Detta ställer höga krav på en organiserad samverkan mellan alla inblandande.

De slutna administrativa systemen blir också ett problem när den individuella studieplanen ska föras över mellan till exempel studie- och yrkesvägledare och lärare. Exempelvis om den inledande kartläggningen genomförs av

---

¹² Myndigheten för yrkeshögskolan, *Valideringsrapport 2023 – läge och utveckling av validering nationellt och regionalt* dnr MYH 2023/2135

¹³ Skolverket, *Regionala dialoger om komvux 2023, En lägesbild av utvecklingen inom komvux* dnr.2022:2019

hemkommunen men den aktuella utbildningen ska läsas eller valideras hos en annan kommun eller extern utbildningsanordnare. Av den anledningen kartläggs individen på nytt när hen börjar på komvux i ny kommun eller hos en extern utbildningsanordnare. När det gäller bristen på kompetens att genomföra validering får Skolverket signaler om att lärare ofta frågar hur de ska göra och vilken modell som de ska använda för att genomföra validering. Detta bekräftas även av Skolverkets upplysningstjänst (UT), som relativt ofta får ta emot frågor som handlar om hur valideringar ska genomföras. En valideringsprocess behöver vara utformad efter lokala behov och förutsättningar, som professionen i komvux har. Av den anledningen kan Skolverket inte tala om hur en validering ska genomföras utan bara visa på lärande exempel.

Målet med validering inom komvux är att det ska medföra en vinst för både individen och för samhället genom att utbildningen till exempel förkortas. Utmaningar som utbildningsanordnare tar upp är att exempelvis statsbidrag för yrkesvux inte utgår för valideringsprocessen eller validerade verksamhetspoäng.¹⁴ Det blir ett hinder för att få i gång validering på många håll, eftersom man ser validering som en resurskrävande process. Detta har huvudmännen upplevt som ett problem i många år.

Ytterligare en utmaning som också har uppmärksammats under tiden uppdraget har pågått, är svårigheterna med att organisera och genomföra kompletterande utbildning efter en validering. Vinsten med validering för individ och samhälle kan utebli om komvux inte lyckas med att organisera och genomföra kompletterande utbildning på ett resurs- och tidsbesparande sätt.

9. Skolverkets arbete framåt

Utifrån de utmaningar som framkommit under uppdragets gång ser Skolverket ett fortsatt behov av att stödja huvudmän, rektorer, studie- och yrkesvägledare samt lärare i arbetet med inledande kartläggning och validering. I det här avsnittet redogörs för hur det arbete kan se ut framgent.

9.1 Ny webbutbildning och fortsatt lärosäteskurs

För att möta behovet av kompetensutveckling hos målgrupperna bedömer Skolverket det som nödvändigt att en ny webbaserad utbildning tas fram. Lärosäteskursen bör även fortsättningsvis erbjudas för att möta upp efterfrågan på fördjupade kunskaper inom valideringsområdet. Under 2023 har lärosäteskurserna varit mer än fulltecknade och lärosätena har tagit in fler individer än tidigare år. Det har också framkommit önskemål om att förlägga kursen i exempelvis norra

---

¹⁴ Förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning

Sverige för att tillgängliggöra kursen för dem som har långt att ta sig till nuvarande utbildningsorter. Det kan då finnas behov av att utöka antal utbildningstillfällen och kanske även lärosäten som ger kursen. Utifrån att kursen har en bredare målgrupp och även riktar sig till såväl handläggare på Arbetsförmedlingen som utbildningsanordnare inom Yrkeshögskolan ser Skolverket behov av att utöka samverkan om lärosäteskurserna med andra myndigheter.

9.2 Nätverk och valideringssamordnare kan stärka den strategiska och operativa samverkan

Kommunernas förutsättningar att organisera och genomföra inledande kartläggning och validering ser olika ut i landet. Faktorer såsom geografiskt läge, storleken på kommunen och organiseringen av den kommunala vuxenutbildningen, kan ha avgörande betydelse för möjligheten att erbjuda inledande kartläggning och validering.

En annan viktig del i arbetet med valideringsprocessen är att skapa strukturer för att den ska bli likvärdig och rättssäker, och att den bygger på en kultur av kvalitetssäkring och av kvalitetsförbättring på genomförandenivå. För att organisera och genomföra en kvalitetssäkrad valideringsprocess är samverkan på olika nivåer väsentlig.

I arbetet med regeringsuppdraget har flera exempel på strategisk samverkan framkommit, både på övergripande och på operativ nivå. Det kan handla om att organisera ett gemensamt valideringscentrum, utveckla valideringsmaterial, arbeta med information och marknadsföring, anordna gemensam kompetensutveckling och nätverk, utveckla digitala lösningar samt hur vissa funktioner som valideringssamordnare, förstalärare eller ett externt processtöd driver arbetet. Flera av samarbetsprojekten finansieras med statsbidraget för kartläggning och validering¹⁵ eller medel från Tillväxtverket via regionen.¹⁶

Sammanfattningsvis på ett övergripande plan tycks de nya bestämmelserna styra arbetet med kartläggning och validering mot att i större utsträckning organisera strukturer och samverkan. Kartläggning och validering ses därmed mer och mer som en gemensam arbetsuppgift, och inte bara något som är upp till den enskilda läraren och studie- och yrkesvägledaren att lösa och hitta arbetssätt för.

9.3 Riktade medel kan ge incitament för utbildningsanordnare att finansiera validering

När det gäller frågan som rör finansieringen av validering föreslår flera utbildningsanordnare att inkludera validerade verksamhetspoäng i statsbidraget

---

¹⁶ Tillväxtverkets och Myndighetens för yrkeshögskolans regeringsuppdrag *Att stödja arbetet med att utveckla effektiva strukturer för validering på regional nivå 2022–2024* dnr N2021/03082.

för yrkesvux. Detta kan ge incitament för utbildningsanordnare att hitta ekonomin i en utbyggd valideringsorganisation.

I propositionen anges argumentet att en utbildningsanordnare spar pengar i och med att en elev som har validerat, går snabbare igenom en utbildning. Detta argument skulle då stå emot andra finansieringsförslag. Många utbildningsanordnare menar trots det att det finns behov av ekonomiskt stöd från staten för att validering verkligen ska lyfta inom komvux. Mot bakgrund av detta kan det finnas anledning av att se över en modell för finansiering av validering inom komvux.

9.4 Fortsatt stöd att organisera och genomföra kompletterande utbildning

Hur ska då en flexibel utbildning organiseras så att individen får en kortare utbildningstid samtidigt som det är ekonomiskt hållbart för utbildningsanordnaren? Ett förslag som några utbildningsanordnare visar på är att koppla validering till kompletterande utbildning i form av lärlingsutbildning efter valideringsprocessen. Lärlingsutbildning är individuellt upplagd och kan då anpassas efter individen. Andra utbildningsanordnare har i samverkan löst den kompletterande utbildningen. Faktum kvarstår dock att huvudmännen ofta nämner kompletterande utbildning som en stor utmaning för utbildningsanordnarna att organisera och genomföra så att utbildningstiden förkortas för individen.

En annan utmaning som också har framkommit i olika sammanhang är att individen kan få problem med studiefinansieringen om komvux inte kan erbjuda en flexibel utbildning. Det kan uppstå glapp i utbildningen och individen blir utan studiemedel, eller så kan individen bli återbetalningsskyldig då utbildningen förkortas och studiemedel redan har betalats ut.

I Europeiska unionens råd antogs en rekommendation 2020 om yrkesutbildningarnas flexibilitet och utvecklingsmöjligheter. I rekommendationen skriver rådet att yrkesutbildningsprogrammen ska vara elevcentrerade och erbjuda tillgång till lärande genom direktkontakt, digitalt eller blandat lärande, flexibla utbildningsvägar i modulform som bygger på erkännande av resultat från både icke-formellt och informellt lärande samt ger fler karriär- och utbildningsmöjligheter. Rådet skriver vidare att yrkesutbildningsprogrammen bygger på moduler eller enheter för läranderesultat med valideringsmekanismer som möjliggör överföring, erkännande och ackumulering av enskilda personers läranderesultat med målet att erhålla en kvalifikation eller partiell kvalifikation, enligt vad som är relevant i det nationella sammanhanget.¹⁷

---

¹⁷Publications Office of the EU (europa.eu), Council Recommendation of 24 November 2020 on vocational education and training (VET) for sustainable competitiveness, social fairness and resilience 2020/C 417/01

Skolverket ser behov av ett fortsatt stöd för hur huvudmännen och skolorna kan organisera och genomföra kompletterande utbildning. Det kan handla om att visa på hur olika utbildningsanordnare inom komvux har skapat flexibla lösningar som exempelvis modulform för kompletterande utbildning.

Slutligen kan Skolverket konstatera att kunskapen om validering behöver öka på alla nivåer i styrkedjan och att samverkan mellan olika aktörer är avgörande. I det sammanhanget kan den nya lagstiftningen om att planera och dimensionera utbildning på regional nivå gynna valideringsarbetet, eftersom kommuner då samverkar kring utbildning. Ett fortsatt samarbete i valideringsgruppen inom myndighetssamverkan är angeläget. Där kan myndigheterna samordna insatser och aktiviteter för att sprida kunskap och tillhandahålla övergripande information om validering till respektive målgrupper.

Referenser

Myndigheten för yrkeshögskolan (2023) *Valideringsrapport 2023 – läge och utveckling av validering nationellt och regionalt* dnr. MYH 2023/2135

Publications Office of the EU (europa.eu) (2020) *Council Recommendation of 24 November 2020 on vocational education and training (VET) for sustainable competitiveness, social fairness and resilience* 2020/C 417/01

Regeringen (2021) Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Statens skolverk (U2022/02474; U2022/02559)

Regeringen (2021) Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Myndigheten för yrkeshögskolan och Tillväxtverket *Att stödja arbetet med att utveckla effektiva strukturer för validering på regional nivå 2022–2024* dnr. N2021/03082

Skolinspektionen (2019) *Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad* dnr. 2018–6993

Skolverket (2023) *Regionala dialoger om komvux 2023, En lägesbild av utvecklingen inom komvux* dnr.2022:2019

Regeringen (2022) *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande*, Prop. 2021/22:123

Regelverk

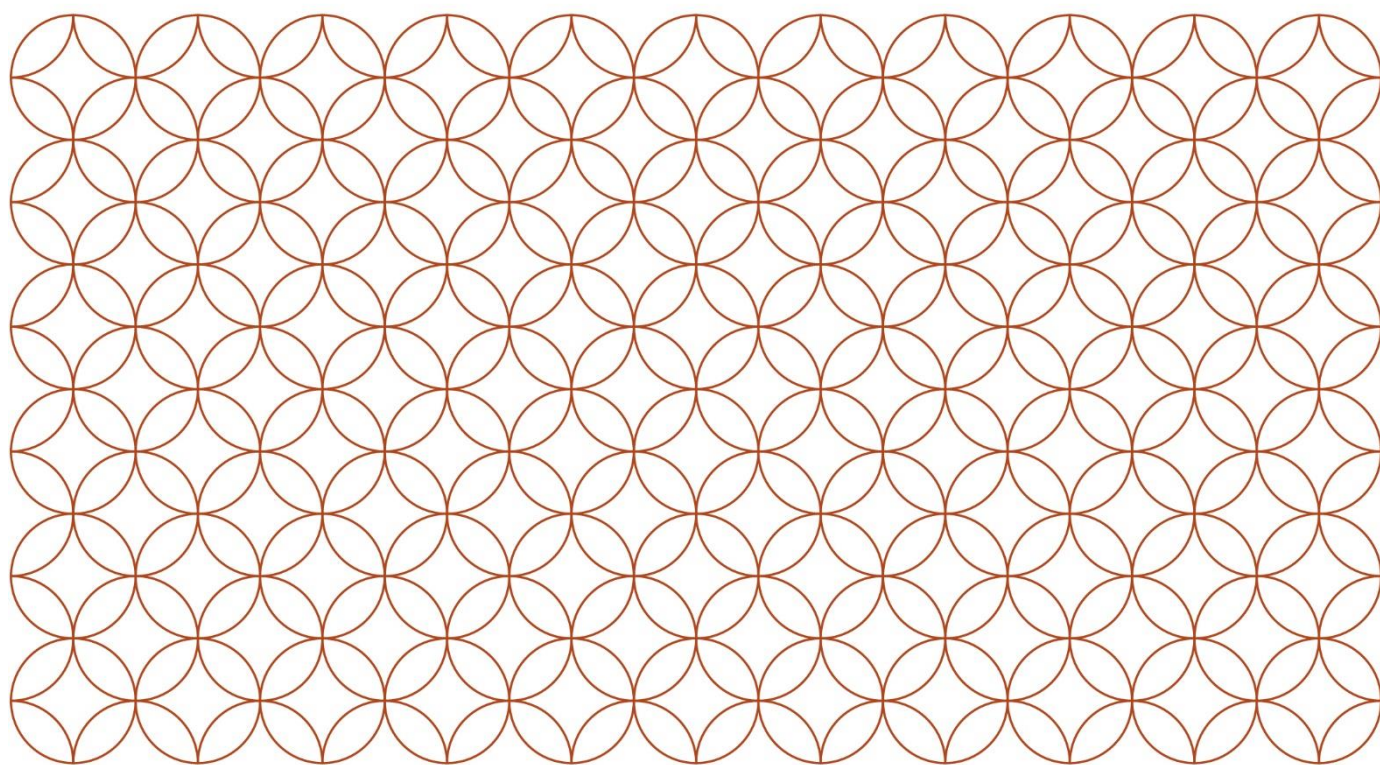
Skollagen (2010:800)

Förordning (2021:744) om statsbidrag för kartläggning och validering inom kommunal vuxenutbildning

Förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning

Valideringsförordning (2022) SFS-nr 2022:1549

Skolverket

www.skolverket.se